

Till Utbildningsdepartementet

Yttrande - en socionomutbildning i tiden - Remiss - en socionomutbildning i tiden

Remissinstansen diarienummer: U2025/00722

Övergripande kommentarer

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen i Östersunds kommun välkomnar utredningens förslag om att modernisera socionomutbildningen för att bättre möta samhällsutmaningarna. Förvaltningen vill lyfta vikten av att socionomutbildningen i sin framtida utformning förbereder studenter för arbete enligt intentionerna i den nya socialtjänstlagen som träder i kraft den 1 juli 2025.

Den nya lagen innebär en förflyttning mot en mer tillgänglig, förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst, där barns rättigheter och perspektiv, tidiga insatser, frivillighet samt samverkan med andra samhällsaktörer blir centrala delar. Det är angeläget att den reviderade examensordningen speglar dessa förändrade förutsättningar och rustar framtidens socionomer för att arbeta enligt de nya krav och möjligheter som den nya socialtjänstlagen medför.

Kommentarer till specifika delar av remissen

6.1 Aktuella samhällsutmaningar

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på att socionomprogrammet fortsatt föreslås vara en generalistutbildning, men med ett tydligare innehåll. Det är också positivt att utbildningen ska ge utrymme för fördjupning inom olika områden av socialt arbete, särskilt inom områden där kommunerna har stora kompetensbehov, såsom barn och unga i kriminella miljöer, våld i nära relationer, funktionshinder och äldreomsorg.

Förvaltningen anser att det är viktigt att lärosäten erbjuder valbara kurser inom dessa områden och att möjligheterna till vidareutbildning i samarbete med kommuner stärks. Samtidigt betonas vikten av likvärdighet mellan utbildningarna vid olika lärosäten, så att arbetsgivare kan känna trygghet i vilken kompetens en nytexaminerad socionom har med sig.

Samhällsutmaningar förändras över tid. Därför är det viktigt att examensmålen inte blir alltför specifika, för att undvika att utbildningen snabbt blir inaktuell i förhållande till nya målgrupper och problemområden. Samtidigt behöver

utbildningen genomförs i nära samverkan med kommunerna för att säkerställa att socionomer får en bred och praktiskt användbar kompetens som motsvarar arbetslivets behov och bidrar till en långsiktig och hållbar kompetensförsörjning inom socialt arbete.

I detta sammanhang vill förvaltningen också lyfta att utbildningen i dag saknar innehåll kring digitalisering och artificiell intelligens (AI). Kunskap om AI och dess påverkan på socialt arbete kommer att bli en allt viktigare del av socionomers vardag och bör därför integreras i utbildningen för att framtidssäkra socionomernas kompetens.

Förvaltningen ser också ett behov av att stärka samarbetet mellan kommuner och lärosäten kring forskning. För att minska avståndet mellan teori och praktik och bygga en kunskapsbaserad socialtjänst behöver forskning och utveckling ske tillsammans. Kommunernas erfarenheter av komplexa sociala problem och nya arbetssätt är viktiga resurser som bör tas tillvara. Därför behöver det finnas tydliga strukturer för gemensam kunskapsutveckling. Ett sådant samarbete kan också uppmuntra fler socionomer till vidare studier och forskning, vilket i sin tur stärker socionomers kompetens och utveckling.

Förvaltningen instämmer i att våld i nära relationer ska lyftas som en samhällsutmaning i examensmålen och föreslår att även prostitution, exploatering och människohandel läggs till. Vidare föreslås att begreppet "barn" i examensmålen kompletteras med "flickor och pojkar" för att lyfta fram jämställdhetsperspektivet.

6.2 Utbildning i juridik

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar förslaget att ge juridiken en tydligare plats i socionomutbildningen. Juridisk kompetens är avgörande för rättssäkerhet och för att kunna fatta kvalitativa beslut inom socialtjänsten.

Förslaget kring examensmålen i juridik i utredningen är allmänt hållna och behöver förtydligas så att det framgår att socionomstudenter framför allt behöver utbildning inom socialrätt, myndighetsutövning och förvaltningsrätt.

Det är viktigt att juridikundervisningen inte enbart fokuserar på teoretiska kunskaper, utan också speglar hur juridiken används i praktiken. Studenter behöver få träna på att tillämpa juridiska kunskaper i svåra och komplexa situationer som ofta uppstår i socialt arbete. Förvaltningen ser det därför som önskvärt att undervisningen innehåller praktisknära övningar med exempel från den kommunala socialtjänsten.

Sammantaget anser förvaltningen att en förstärkning av juridikundervisningen är nödvändig, särskilt för arbete inom myndighetsutövning.

6.3 Verksamhetsförlagd utbildning

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på förslaget att ge verksamhetsförlagd utbildning (VFU) en tydligare och mer omfattande plats i socionomutbildningen. Praktisk erfarenhet inom socialt arbete, både i kommunal och annan verksamhet, är avgörande för att förbereda studenter för arbetslivet. Genom ökad VFU stärks kopplingen mellan utbildningen och det faktiska arbetet i socialtjänst och andra relevanta områden.

Förvaltningen föreslår att studenter som väljer att fördjupa sig inom exempelvis arbete med barn i kriminalitet, våld i nära relationer eller beroendeproblematik genomför en del av sin praktik inom myndighetsutövning i socialtjänsten. Detta kan ge en bättre förståelse för det ansvar och de arbetsuppgifter som rollen innebär.

Förvaltningen anser att VFU bör omfatta minst 1,5 till 2 terminer (45–60 högskolepoäng), varav en praktikperiod bör genomföras inom socialtjänsten.

Förslaget innebär ett ökat ansvar och resursbehov för kommunerna, som redan idag har utmaningar kopplade till handledning och tidspress. För att säkerställa en hög kvalitet i den verksamhetsförlagda utbildningen krävs en välfungerande samverkan mellan lärosäten och kommuner samt resurser för handledning och kvalitetssäkring av VFU-platser. Förvaltningen instämmer därför i utredningens förslag om att regeringen bör säkerställa ekonomiska förutsättningar för arbetsgivare att ta emot studenter, bland annat genom kompensation för handledningsinsatser.

Ställningstagande

Social- och arbetsmarknadsnämnden tillstyrker förslaget.

Björn Sandal Ordförande social- och arbetsmarknadsnämnden

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen

ÖSTERSUNDS KOMMUN

Yttrandet skickas till Utbildningsdepartementet via e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till u.uh.remissvar@regeringskansliet.se